

MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYANING YOSHLAR HAYOTIDA AHAMIYATI

Kamardinova Oyshabegim Rustambek qizi
Andijon davlat chet tillar institutida
Xorijiy til va adabiyot fakulteti 2 kurs talabasi

Annotatsiya: Ma'naviy-axloqiy tarbiya - bu insonning ichki dunyosini, axloqiy qadriyatlarini, ijtimoiy munosabatlarini shakllantirish jarayoni bo'lib, yoshlar hayotida muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda, zamonaviy hayot sharoitida yoshlar o'zlarini qanday tutishlari, qanday qadriyatlarni o'z ichiga olganligi va qanday maqsadlar sari intilishlari ko'p jihatdan ma'naviy-axloqiy tarbiyaning natijasidir. Ushbu maqolada ma'naviy-axloqiy tarbiyaning yoshlar hayotidagi o'rnini, ahamiyati va uning ijtimoiy rivojlanishga ta'siri haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: jamiyat, yoshlar, tarbiya, axloq, qadriyatlar, munosabatlar, oila, tanqidiy yondashuv, ijodiy fikrlash.

Yoshlar – jamiyatning eng faol, energiyaga to'la va yangiliklarga ochiq qismi. Ularning fikrlari, qarashlari va hayotga bo'lgan munosabatlari jamiyatning kelajagini belgilaydi. Shu sababli, yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash, ularning shaxs sifatida rivojlanishiga ko'maklashish, axloqiy me'yorlarni o'rgatish va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlariga yordam berish juda muhimdir. Ma'naviy-axloqiy tarbiya yoshlarning o'z-o'zini anglashiga, o'z his-tuyg'ularini boshqarishiga va jamiyatda o'z o'rnini topishiga yordam beradi. Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning asosiy maqsadi – yoshlarni axloqiy qadriyatlar asosida tarbiyalashdir. Bu qadriyatlar orasida halollik, adolat, hurmat, mas'uliyat, do'stlik va mehr-oqibat kabi tushunchalar mavjud. Yoshlar o'z hayotlarida ushbu qadriyatlarni qanchalik yaxshi o'zlashtirsa, ularning jamiyatdagi o'rnini va roli shuncha yuqori bo'ladi. O'z navbatida, bu qadriyatlar yoshlarni ijtimoiy hayotga faol ravishda jalb qilishga, jamoat ishlarida ishtirok etishga, o'z fikrlarini bildirishga va o'zlarini ifoda etishga yordam beradi. Yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini ta'minlashda oilaning roli juda katta. Oila – bu yoshlarning ilk tarbiya manbai bo'lib, u yerda bolalar axloqiy qadriyatlarni o'rganadilar. Ota-onalar o'z farzandlariga axloqiy me'yorlarni, ijtimoiy mas'uliyatni va hayotiy tajribalarni o'rgatish orqali ularning shaxs sifatida rivojlanishiga yordam beradilar. Oila ichidagi muhit, ota-onalarning bir-biriga bo'lgan munosabati, farzandlar bilan muloqoti – bularning barchasi yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, ta'lim muassasalarining ham ma'naviy-axloqiy tarbiyada o'z o'rnini bor. Maktablar va boshqa ta'lim muassasalari yoshlarni bilim bilan birga, axloqiy qadriyatlar bilan ham ta'minlashlari zarur. O'qituvchilar o'z darslarida axloqiy

masalalarni muhokama qilish, o'quvchilarni o'z fikrlarini bildirishga undash va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlariga yordam berishlari kerak. O'qituvchilarning o'zlari ham axloqiy qadriyatlar namoyon etishi, o'quvchilarga namuna bo'lishi juda muhimdir.[1]

Yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasida jamiyatning roli ham ahamiyatlidir. Jamiyatda mavjud bo'lgan madaniyat, an'analar va urf-odatlar yoshlarning tarbiyasiga ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy muhit, do'stlar, tengdoshlar bilan muloqot – bularning barchasi yoshlarning axloqiy qarashlarini shakllantiradi. Yoshlar o'z tengdoshlaridan ko'p narsalarni o'rganadilar, shuning uchun ijtimoiy muhitda ijobiy va salbiy ta'sirlar mavjud bo'lishi mumkin. Jamiyatda axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish maqsadida turli xil tadbirlar, loyihalar va dasturlar o'tkazish muhimdir.[2]

Bugungi kunda, globalizatsiya va texnologik taraqqiyot yoshlar hayotiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar turli xil axborotlarga ega bo'lishadi, lekin bu axborotlarning hammasi ijobiy emas. Yoshlar uchun ma'naviy-axloqiy tarbiyani ta'minlashda, axborot oqimini nazorat qilish, ularni tanqidiy fikrlashga o'rgatish va axloqiy me'yorlarga muvofiq qarorlar qabul qilishga undash juda muhimdir. Bu jarayonda oila, maktab va jamiyat birgalikda ishlashi zarur.[3]

Yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi ularning kelajakdagi hayotida muhim rol o'ynaydi. Axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirgan yoshlar jamiyatda o'z o'rnini topa olishadi, ijtimoiy mas'uliyatni his qiladilar va o'z hayotlarida muvaffaqiyatga erishadilar. Ular o'z fikrlarini ifoda etishda, ijtimoiy masalalarda faol ishtirok etishda va o'zaro munosabatlarda hurmat va adolatni saqlashda ko'nikmalarga ega bo'lishadi. Shu bilan birga, ma'naviy-axloqiy tarbiya yoshlarni muammolarni hal qilishda, o'z hayot yo'llarini tanlashda va jamiyatda o'z o'rnini topishda muhim yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ma'naviy-axloqiy tarbiya yoshlar hayotida muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va taraqqiyoti uchun ham zarurdir. Yoshlarni axloqiy qadriyatlar asosida tarbiyalash, ularning shaxs sifatida rivojlanishiga yordam berish, ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlariga ko'maklashish har birimizning burchimizdir. Faqat shunday qilib, kelajak avlodlarimizni ma'naviy jihatdan yetuk, axloqiy me'yorlarga rioya qiladigan, ijtimoiy mas'uliyatni his qiladigan insonlar sifatida tarbiyalay olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolmatov A. "Yoshlar tarbiyasida ma'naviy qadriyatlar". T.: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 180 b.
2. Saidov D. "Ma'naviy-axloqiy tarbiya va yoshlar". T.: "Fan" nashriyoti, 2021. – 150 b.
3. Toshpulatov M. "Yoshlar va axloqiy tarbiya". T.: "O'zbekiston" nashriyoti, 2023. – 200 b.

4. G'ulomov R. "Yosh avlod va ma'naviyat". T.: "Yosh gvardiya" nashriyoti, 2022. – 175 b.
5. Ismoilov S. "Yoshlar tarbiyasida axloqiy qadriyatlar". T.: "O'zbekiston" nashriyoti, 2023. – 160 b.
6. Tursunov A. "Ma'naviy-axloqiy tarbiya: muammolar va yechimlar". T.: "Fan" nashriyoti, 2021. – 190 b.